

§ 106 Offentlighet och sekretess i Svenska kyrkan

STAFFAN HOLMGREN:

Herr ordförande! Jag talar som utskottets företrädare. Det handlar om motion 2011:21 som yrkar att offentlighetsprincipen som tillämpas i Svenska kyrkan ska bli föremål för en utvärdering. Utskottet avstyrker bifall till den motionen. Man kan dels peka på rekommendationen att vi ska vara återhållsamma med att ge uppdrag till kyrkostyrelsen att göra utredningar. Vi ska bespara ärkebiskopen mödan att gå upp här en gång till och påtala detta. Dels finns ju konstaterat i utskottet en praxis som är möjlig att tillämpa, en tolkning av regelverket, så att man inte måste lämna ut alla detaljer som finns i ett ärende. Det är det motionärerna har tagit upp. Man tycker att man i alltför hög grad redovisar detaljer i de olika händelser som kan ha föranlett en anmälan till domkapitlet. Vi har då konstaterat att domkapitlet tillämpar lite olika principer.

Grundläggande är dock att offentlighetsprincipen ska vara vägledande. Det vill utskottet väldigt starkt trycka på. Men eftersom praxis hur man tillämpar detta i de enskilda fallen tycks skilja sig tycker utskottet att, innan det finns någon anledning att gå vidare och göra några formella utvärderingar, kyrkostyrelsen som ständigt har överläggningar varje år med domkapitlet borde kunna ta upp den här frågan, få den belyst och se om det finns möjlighet att domkapitlet kan få en någorlunda likartad praxis. Det har ju tidigare här tagits upp att domkapitlet kan ha olika tillämpning av regelverket. Även om man inte kan åstadkomma en total likstämmighet mellan behandlingar i olika domkapitel kan man i alla fall föra en tydlig dialog om detta. När den dialogen har genomförts kan man se om det finns anledning att göra en översyn.

I anledning av detta har utskottet ändå velat gå motionärerna till mötes genom att föreslå att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen till känna det som utskottet har anfört om överläggningar mellan kyrkostyrelsen och domkapitlet. Sedan får vi se om vi inte kan undvika någon mer omfattande utredning och utvärdering i det här fallet.

Jag yrkar således bifall till utskottets förslag i sin helhet.

HAKON LÅNGSTRÖM:

Herr ordförande! Vi som är motionärer tackar utskottet för den fina behandlingen av vår motion 2011:21. Vi hälsar med väldigt tillfredsställelse punkten 2 i utskottets förslag, att kyrkomötet ska föreslås ge kyrkostyrelsen till känna det som utskottet anfört om överläggningar mellan kyrkostyrelsen och domkapitlet, som Staffan talade om alldeles nyss. Det tror vi är väldigt bra. Då kommer samtal i gång om det som är bakgrunden till motionen.

Däremot tycker vi att utskottets slutkläm har fått in ett felaktigt ord. Utskottets överväganden slutar: "Vi anser dock att det saknas skäl till en utredning enligt motionens förslag." Det var inte det vi föreslog, i väl beaktande av vad vi vet om hur mycket kyrkostyrelsen har att göra och vad vår ärkebiskop brukar påpeka. Vi har inte föreslagit en utredning. Det för ju tankarna till att man måste ha direktiv, man måste utse dem som ska ingå i utredningen, den måste genomföras och den kanske ska remissbehandlas för att sedan leda till någonting. Det vi lite försiktigt har sagt är en utvärdering och det är någonting betydligt mindre omfattande och enklare att genomföra. Det gör att vi efter moget övervägande ändå kommit fram till att jag ska yrka bifall till motion 2011:21.

Offentlighetsprincipen anser vi vara synnerligen viktig. Jag tror att vi i vår kyrka är väldigt överens om det. Detta är en omistlig del av att vara Svenska kyrkan. Den vill vi inte tumma det allra minsta på. Det här handlar om tillämp-

ningen i vissa fall. Det är särskilt när det gäller anmälningar till domkapitlen om präster och diakoner som har sagt olämpliga saker, betett sig olämpligt och så vidare. Då kan man i vissa domkapitels protokoll läsa att A påstår att B har sagt något som direkt citeras som något förgrifligt. Vi har jämfört det med förundersökningssekretessen som finns på den civila sidan, på domstolssidan. Nu vet vi att förundersökningssekretessen mest är till för att inte förstöra förundersökningen, men det är också ett skydd för dem som kanske är oskyldigt anklagade. Det vet man inte förrän domkapitlet har haft sin bedömning. Vi är också väldigt måna om dem som har blivit offer i olika sammanhang. De ska kunna vara skyddade i att alltför mycket utlämnas. Risken finns då, menar vi, att man drar sig för att anmäla någonting till domkapitlet. Man vill inte att det ska synas så offentligt. Det är bakgrunden. Då tycker vi det kunde vara värt en utvärdering. Mycket kan säkert också nås och komma fram genom överläggningarna mellan domkapitlen och kyrkostyrelsen som vi ser fram emot.

Sedan är det ju så att offentlighetsprincipen i samband med vår nya relation till staten 2000 blev viktig att behålla från, så att säga, den gamla tiden. Nu har det gått 11 år. Och när det har gått 11 år kan det faktiskt vara värt att göra en utvärdering för att se vad det blev av det här, hur det fungerar, vad som är riktigt, riktigt bra – för det tror jag det allra mesta är – och vad som är mindre bra och vad vi i så fall kan göra åt det. Det är också så som utskottet skriver längst ner på sidan 2: ”Frågan om inskränkning av offentligheten i domkapitlens utredningar, protokoll och beslut har ej tidigare varit föremål för prövning av kyrkomötet.” Detta är ju lite premiär. Annars är mycket sådant som vi ibland har lite déjà vu-upplevelser för när det gäller motioner.

Det har många, många gånger sagts i debatterna innan här i dag att domkapitlet inte är någon domstol. Nej, det är de inte, men de har domstolsliknande drag i vissa avseenden skulle jag vilja påstå. Jag ber er någon gång lägga två textdokument bredvid varandra och dra slutsatser av det. Ta fram domareden och ta fram den domkapitelsförsäkran som varje domkapitelsledamot får avlägga innan han eller hon får börja i domkapitlet. Lägg de två texterna bredvid varandra och se om de inte visar vissa likheter med ett domstolsförfarande. Tack.

STAFFAN HOLMGREN (REPLIK):

Ordförande! Det gäller om det var en utredning som motionärerna har begärt eller inte. De har visserligen begärt en utvärdering men de har också begärt att man, om det föranleds av utvärderingen, ska återkomma med eventuella förslag till förändringar i regelverket. Det har utskottet tolkat som att det innebär en utredning. Det är sällan som det kommer några spontana förslag från kyrkostyrelsen. De är grundade i någon form av utredning. Jag tycker nog därför att vi har gjort en riktig skrivning.

Sedan vill jag i övrigt säga om det som Hakon Långström här framhåller att det i sak inte är någon skillnad mellan utskottet och motionärerna. Vi håller med om att man ska försöka vara försiktig med känsliga uppgifter. Den möjligheten finns emellertid redan i dag hos domkapitlen och vi vet att den tillämpas i olika utsträckning.

Jag vidhåller därför bifall till utskottet.

HAKON LÅNGSTRÖM:

Jag tror också att det finns en stor samsyn och att det är så hälsar vi med stor tillfredsställelse. Sedan är vi väl medvetna om att motioner får effekter även om de avslås i ganska hög för att inte säga mycket hög procent i kyrkomötet. Frågorna

lyfts upp, debatteras, ventileras och får avtryck på olika sätt. Det är naturligtvis också ett skäl till den här motionen. Vi får så att säga upp frågan på bordet. Jag tror att vi måste tänka till väldigt mycket kring dessa frågor så att det blir en riktigt bra framtid för oss i vår kyrka. Tack.